

El *bassal*(ALDC, III, 718. El *bassal*)

El concepte ‘sot ple d’aigua de pluja’ té diversos significants relacionats amb ‘sot, clot’. *Bassa* i els seus der. s’estenen pel cat. or. (*gassot* pel ross.), mentre que *toll* ocupa part del cat. occ. juntament amb *xarco*, força vigent en val. *Bassa*, mot probablement preromà (< *BASIA o *BARSA), s’ha realitzat sobretot en el dim. *basseta*, oposat en alguns indrets a *bassa* ‘sot gran d’aigua’, però que coneix altres der. com *bassal*, *bassada* 140, *bassot* amb el suf. dim. -ot i *bassiot*, format per atracció de *bàssia* ‘recipient’, com *bàssil* 181, per atracció de *bassi* ‘obi, còm’; *basson* 94, d’afinitat amb l’arag., amb el suf. dim. -ol/-on; *balseta* 158, dim. de *balsa*, castellanitzant, com *balso* 159, per masculinització; també *aigua embassada* 174, i el verb *s’ha embassat* 134. *Toll*, probablement del cèltic TŪLLOS, -ON ‘forat, buit’, té les var. *tollet* 120, 146, 151, dim., *tolla* 86, 98, 104, 106, forma feminitzada, i *xoll* 69, 129, homonimitzat amb *xarco*. *Clot*, de probable origen preromà, documentat ja al s. XI, té els der. *clotxa* 152, 160, amb la var. sonoritzada *clotja* 165; també seria preromà *sot* 62 (< *SÖTTO), pròpiament ‘clot’ i, per això, *sot d’aigua* 95. *Pèlec* 61, 67 (var. *ampèlec* 59, potser < *alpèlec) és el der. popular del llat. PELAGUS ‘alta

mar’ (en llat. oposat a MARE), que va passar a ‘gran massa d’aigua; gorg’ i a ‘bassal’. *Biot* 26, 31 és un der. de ALVEUS ‘còm, obi’ amb el suf. -ot, que, a través de *albiot, aubiot, va passar a *obiot*, que alhora, per fonosintaxi (*lo obiot), es va desaglutinar en *biot*. *Cocó* 75 (veg. mapa 321) és un der. de CAUCUS ‘copa’, i *cadolla* 99, 181, d’un hipotètic *CATULLA ‘clot en una penya’ (var. *cadó* 177). *Xarco* és pres del cast. *charco* (der. *xarquet* 188, *xarcal* 100, *xarca* 167) i *flaques d’aigua* 13 és manllevat al fr.

Altres mots amb evolució semàntica més treballada, que poden ser aproximatiu, són *ancada* 6, der. de *anca*, potser manlleu a l’oc. *ancada* ‘rodera’; *recolp* 187, que de ‘sotrac’ ha passat a ‘bassal’; *rebalç* 166, deverbals de *rebalçar* ‘estimbar’, der. de *balç* ‘cingle, precipici’ (veg. mapa 442); *codina* 133, de COTINA, der. de COTE ‘còdol’, per procés metonímic; *lluna* 136, potser per la forma circular; *parada* 176, en relació a la retenció de l’aigua; *camela* 99. L’alg. *pisquina* 85 és manlleu al sard.

Són mots normatius *bassal*, *toll*, *bassiot*, des del DG₁, 1932; *pèlec*, des del DIEC₂, 2007.

